

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas



STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVI KONFERENCIJA



Vilnius, 2024 m. gegužės 13–17 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė

VU MF Mokslo ir inovacijų skyriaus

inovacijų specialistas Kristijonas PUTEIKIS ir

administratorė Rima DAUNORAVIČIENĖ



VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Indrė Sakalauskaitė
Laura Lukavičiūtė
dr. Agnė Abraitienė
doc. dr. Jūratė Pečeliūnienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
doc. dr. Birutė Zablockienė
prof. dr. Pranas Šerpytis
Artūras Mackevičius

dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
prof. dr. Marius Miglinas
Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
prof. dr. Vilma Brukienė
doc. dr. Saulius Galgauskas
Andrius Žučenka
doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas
doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila

prof. dr. Nomedą Rima Valevičienė
Teresė Palšytė
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Viktorija Andrejevaitė
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitą Lesinskienė
doc. dr. Marija Jakubauskienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Kristina Marcinkevičiūtė
Viktorija Rakovskaitė
Austėja Grudytė
Justina Semenkovaitė
Matas Žekonis
Rokas Žekonis
Milvydė Marija Tamutytė
Augustė Senulytė
Miglė Miglinaitė
Rokas Bartuška
Damian Luka Mialkowskyj
Karina Mickevičiūtė
Jovita Patricija Druta
Emilija Šauklytė

Austėja Račytė
Tadas Abartis
Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Gerda Šlažaitė
Kamilė Čeponytė
Einis Novičenko
Benas Matuzevičius
Gabriela Šimkonytė
Ieva Ruzgytė
Milda Mikalonytė
gyd. rez. Valentinas Kūgis
gyd. rez. Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas

Deivilė Kvaraciejūtė
Julija Pargaliauskaitė
Paulius Montvila
Rūta Bleifertaitė
Alicija Šavareikaitė
Julija Kondrotaitė
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabrielė Bajoraitė
Augustinas Stasiūnas
Odeta Aliukonytė
Robertas Basijokas
Elvin Francišek Bogdzevič

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2024

© Vilniaus universitetas, 2024

MAISTO ŠVAISTYMAS KAIP VISUOMENĖS SVEIKATOS PROBLEMA: LITERATŪROS APŽVALGA

Darbo autoriai. Aušrinė ANUŽYTĖ, II kursas; Ugnė ARBAČIAUSKAITĖ, II kursas; Ula BAGDONAITĖ, II kursas.

Darbo vadovas. doc. dr. Marija JAKUBAUSKIENĖ, VU MF Sveikatos mokslų institutas, Visuomenės sveikatos katedra.

Darbo tikslas. Atlikti literatūros apžvalgą ir išanalizuoti dabartinę maisto švaistymo situaciją pasaulyje, atkreipiant dėmesį į: iššvaistomo maisto šaltinius jo tiekimo grandinės eigoje, galimus maisto atliekų prevencijos būdus. Pateiktus argumentus pagrįsti kiekybiniais ir kokybiniais duomenimis, nustatyti minėtos problemos mastą.

Darbo metodika. Lyginamosios analizės būdu apžvelgti mokslinius darbus, tyrimus ir statistikos duomenis. Nagrinėjama maisto atliekų atsiradimo ir mažinimo situacija Europos valstybėse ir keliuose kituose pasaulio regionuose. Pateikiamos ateities galimybės šiai problemai spręsti. Analizė bus užbaigta statistinių duomenų interpretacija ir apibendrinančiomis rekomendacijomis Lietuvai ir pasauliui.

Rezultatai. Lietuvoje daugiausia maisto iššvaistoma namų ūkių sektoriuje (>50 proc. viso iššvaistomo maisto), Europoje tendencija panaši – virš 30 proc. viso iššvaistomo maisto tenka namų ūkiams ir žemės ūkio sektoriui. Maždaug penktadalis – trečdalis visų maisto atliekų besivystančiuose regionuose atsiranda dėl derliaus nuėmimo nuostolių – maistą tvarkant, sandėliuojant. Maisto švaistymas yra socialiai veikiamas reiškinys: jo intensyvumas priklauso nuo individualių įpročių, amžiaus, vietos, kurioje maitinamasi. Efektyviausios maisto švaistymo prevencijos priemonės tiek Lietuvoje, tiek pasaulio mastu yra siejamos su maisto produktų tiekimo grandinės pertvarka, vartotojų informuotumo didinimas, teisinės sistemos peržiūra, mokesčių įteisinimu ar didinimu, bei maisto perskirstymu „maisto bankų“ principu. Ateities galimybės maisto švaistymo srityje remiasi daugkartiniu maisto atliekų panaudojimu pritaikant žiedinės ekonomikos modelį bei maisto atliekų vertimą energiją ir kitais produktais, ypač daug dėmesio sulaukia hidroterminės karbonizacijos procesas.

Išvados. Švaistomo maisto šaltiniai yra tiesiogiai susiję su chronologine produkcijos tiekimo sistema. Netiksliai funkcionuojant kažkuriam iš tiekimo grandinės elementų, maisto atliekų kiekis auga – atsiranda nuostolinga maisto produkcijos tiekimo dinamika. Svarbiausios maisto švaistymo prevencijos grupės: integruoto tiekimo grandinės valdymo kūrimas, informacinės kampanijos, teisės aktų dėl maisto saugumo peržiūra, atliekų tvarkymo mokesčiai ir maisto perskirstymo programų skatinimas. Lietuvos maisto švaistymo statistiniai duomenys panašūs su Europos šalių statistika, tačiau lyginant šalies rodiklius su panašios ekonomikos valstybių statistika, Lietuva pirmąją iššvaistomo maisto kiekiu vienam gyventojui.

Raktažodžiai. Maisto švaistymas; maisto atliekos; vartotojų elgesys; maisto tiekimo grandinė; paslaugų sektoriaus maisto atliekos, maisto perskirstymo programa; žiedinė ekonomika; maisto atliekų vertimas energija.